

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Historii
dla uczniów gimnazjów
województwa śląskiego
w roku szkolnym 2014/2015**

KOD UCZNIA

--	--	--

Etap: rejonowy

Data: 20 stycznia 2015 r.

Czas pracy: 90 minut

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 14 stron (zadania 1-21).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podanych jest kilka odpowiedzi. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Zadania np. z luką, na dobieranie, typu – prawda/fałsz, wymagające uzupełnienia podpisu lub innego typu wykonaj zgodnie z poleceniem.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Liczba punktów możliwych do uzyskania: **60**

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: **51**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	Ra zem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	4	3	3	3	5	7	1	1	2	4	3	2	2	2	2	3	3	3	4	1	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																						

Podpisy przewodniczącego i członków komisji:

1. Przewodniczący -
2. Członek -
3. Członek -
4. Członek -

Zadanie 1. (2 p.)

Wśród podanych w tabeli wydarzeń wskaż chronologicznie pierwsze i ostatnie. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – obok ostatniego.

	Wydarzenie	Cyfra
A.	Ogłoszenie edyktu nantejskiego	
B.	Ogłoszenie tez przez Marcina Lutra	
C.	Podpisanie pokoju augsburskiego	
D.	Ogłoszenie aktu o supremacji	

Zadanie 2. (4 p.)

Oceń, czy podane informacje są prawdziwe czy fałszywe, wpisując w odpowiednie rubryki tabeli *Prawda* lub *Falsz*.

	Informacja	Prawda/Falsz
A.	Najwybitniejszymi polskimi jezuitami byli Piotr Skarga, Jakub Wujek i Stanisław Hozjusz.	
B.	Bracia polscy zwani arianami wyrzekali się dóbr na rzecz biednych, potępiali służbę wojskową i poddaństwo chłopów.	
C.	Owocem soboru w Trydencie było m.in. ujednolicenie liturgii i zobowiązanie biskupów do przebywania w diecezjach.	
D.	Popularność reformacji w Polsce doprowadziła do uchwalenia aktu tzw. konfederacji warszawskiej.	

Zadanie 3. (3 p.)

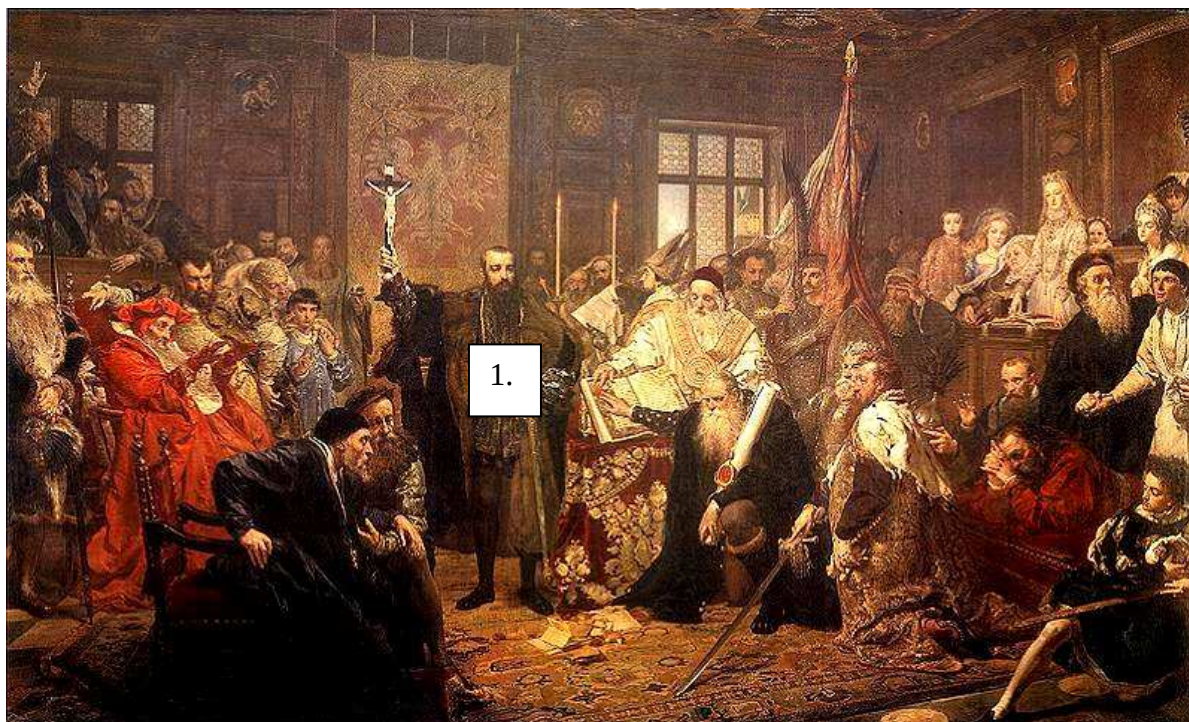
W poniższej tabeli zamieszczone są fragmenty biografii wielkich odkrywców.

W wy kropkowane miejsca wstaw ich imiona i nazwiska.

	Fragment biografii	Imię i nazwisko odkrywcy
A.	Portugalski żeglarz, który dopłynął do najbardziej wysuniętego na południe krańca Afryki.	
B.	Żeglarz ten po opłynięciu Afryki przez Ocean Indyjski dotarł do portu Kalikat.	
C.	Portugalski żeglarz w służbie hiszpańskiej, który odnalazł przejście pomiędzy oceanami Atlantyckim a Spokojnym.	

Zadanie 4. (3 p.)

Przyjrzyj się ilustracji i przeczytaj tekst źródłowy, a następnie wykonaj polecenia.

polandstreet.org (dostęp: 15.11. 2014).

W imię Pańskie, Amen. Ku wiecznej pamięci sprawy niżej opisanej. (...)

3. Iż już Korona i Wielkie Księstwo Litewskie jest jedno nierozdzielone i nieróżne ciało, a także nieróżna, ale jedna spolna Rzeczpospolita, która się ze dwu państw i narodów w jeden lud zniosła i spoiła.

4. A temu obojemu narodowi, żeby już wiecznymi czasy jedna głowa, jeden pan i jeden król spolny rozkazywał, który spolnymi głosy Polaków i od Litwy obran, a miejsce obierania w Polsce, a po tym Królestwo Polskie pomazan i koronowan w Krakowie będzie, któremu obieraniu wedle przywileju Aleksandrowego niebytność której strony przeszkadzać nie ma, albowiem powinnie et ex debito [z obowiązku] rady i wszystkie stany Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego wzywane być mają.

http://pthlodz.uni.lodz.pl (dostęp: 6.11.2014).

A. Podaj rok i miejsce przedstawionego na obrazie i opisanego w tekście źródłowym wydarzenia.

Rok Miejsce:

B. Podaj imiona i nazwę dynastii, z której pochodziła postać oznaczona na obrazie cyfrą 1.

.....

Zadanie 5. (3 p.)

Na podstawie opisu historiograficznego i wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Ważnym zagadnieniem dla dziejów gospodarczych XVI i XVII w. jest problem podziału Europy na dwie strefy gospodarczo-społeczne. Za linię graniczną między tymi dwiema strefami uważają badacze rzekę Łabę. Na obszarze na zachód od tej rzeki wykształciła się gospodarka wiejska oparta na większych i średnich gospodarstwach, dzierżawionych przez pracujących na nich chłopów. Na wschód od Łaby, przede wszystkim w krajach Europy środkowo-wschodniej, położonych na południe od Morza Bałtyckiego, rozwój gospodarczy zmierzał w kierunku wytworzenia się folwarku pańszczyźnianego i związanej z nim produkcji na zbył.

[na podstawie:] Z. Wójcik, *Historia Powszechna. Wiek XVI-XVII*, Warszawa 2002, s. 15.

A. Podaj pojęcie stosowane w historiografii odnoszące się do opisanego w tekście zjawiska gospodarczego.

.....

B. Podaj dwie przyczyny pojawienia się powyższego zjawiska w gospodarce europejskiej.

1.

2.

Zadanie 6. (5 p.)

Do podanych dzieł dopisz ich autorów.

	Dzieło	Imię i nazwisko lub przydomek twórcy
A.	<i>Człowiek witruwiański</i>	
B.	<i>Pochwała głupoty</i>	
C.	<i>Projekt kopuły Bazyliki św. Piotra w Rzymie</i>	
D.	<i>Zaślubiny Najświętszej Maryi Panny</i>	
E.	<i>O obrotach sfer niebieskich</i>	

Zadanie 7. (7 p.)

Na podstawie materiału źródłowego i wiedzy własnej wykonaj poniższe polecenia.

(...) Ta izba poselska doszła do takiej władzy, że gdy dawniej miała tylko głos doradczy, dziś wszystko stanowi i gdy się w niej na co zgodzono, zdaje się, że już przebyło wszystkie szkopyły i syrty [mielizny] i bezpiecznie przez senat żegluję. Bo ten złożony z osób dojrzałych, mniej liczny, mający swe oddzielne interesa, bliższy osobie królewskiej, postępuje ostrożniej i z większą oględnością w wyjawianiu swych myśli: zaczem idzie, że możniejsi panowie (tak nazywam senat) zostają także w podejrzeniu u niższej szlachty, która na sejmach i sejmikach niemniej hałasuje przeciw nim, jak i przeciw królowi. (...) posłowie ziemscy będący po większej części z prostej szlachty, a często nawet ubogiej są narzędziami senatorów, ludzi możnych, dających im sposób do życia.

Honorat Visconti, *O Polsce* -1636r.,

[w:] T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych*, Czasy nowożytne, Toruń 2004, s.104.

A. Podaj nazwy trzech stanów sejmujących Rzeczypospolitej:

1.
2.
3.

B. Uzupełnij poniższą wypowiedź:

Lokalne zgromadzenia szlachty nazywano

Ich kompetencje dotyczyły dwóch kwestii:

1. wysokości uchwalanych podatków i zwoływania pospolitego ruszenia,
2. stanowienia przywilejów szlacheckich i wypowiedzania wojny,
3. stanowienia nowych praw i zawieranie sojuszy politycznych,
4. wyboru urzędników centralnych i zatwierdzania konstytucji.

C. Jakiego terminu polscy historycy używają na określenie etapu w dziejach ustroju Rzeczypospolitej Obojga Narodów, który charakteryzował się zjawiskiem opisanym w podkreślonym fragmencie tekstu?

.....

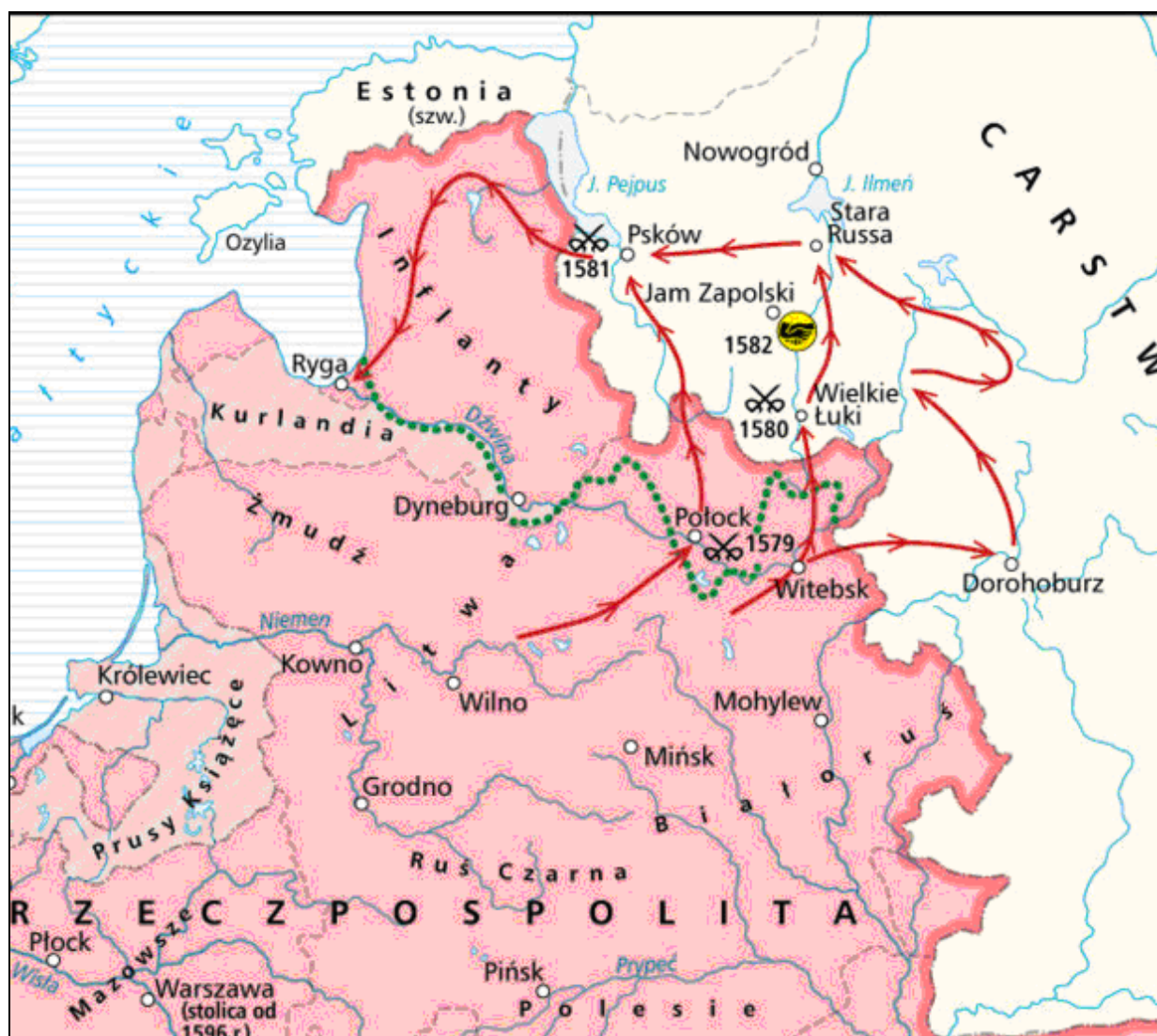
Zadanie 8. (1 p.)

Artykuły henrykowskie to:

- A. podstawowe zasady ustroju Rzeczypospolitej zagwarantowane przez władców państw z nią sąsiadujących.
- B. zbiór praw i przywilejów Rzeczypospolitej, który musiał zaprzysiąc nowo wybrany władca na sejmie elekcyjnym.
- C. osobiste obietnice króla, które dotyczyły zazwyczaj polityki zagranicznej, organizacji wojska lub finansów.
- D. gwarancje kontynuacji polityki zagranicznej potwierdzone przez każdego władcę elekcyjnego.

Zadanie 9. (1 p.)

Nadaj tytuł mapie. Pamiętaj o zawarciu w nim określenia przestrzeni i czasu (np. Wyprawa polska na Mołdawię w 1497 r.).

de.szlachta.wikia.com (dostęp: 10.11.2014).

Zadanie 10. (2 p.)

Na podstawie przeczytanej lektury *Król i kanclerz, Dzieje narodu i państwa polskiego* S. Grzybowskiego podaj dwa miejsca (terytoria), które nie uznały wyboru Stefana Batorego na króla.

A.

B.

Zadanie 11. (4 p.)

Na podstawie przeczytanej lektury *Król i kanclerz, Dzieje narodu i państwa polskiego* S. Grzybowskiego uzupełnij tabelę. Obok opisu zawierającego fragment biografii wpisz imię i nazwisko charakteryzowanej postaci.

	Opis postaci	Imię i nazwisko
A.	Stefan Batory powierzył mu stanowisko rektora nowo założonego kolegium jezuickiego w Kołoszwarze (...). Szczęściem dla naszej literatury musiał powrócić do kraju i zajął się przekładem „Pisma Świętego” na język polski.	
B.	Obok króla zaczęła wyrastać i ton jego rządów nadawać potężną indywidualność. Król Stefan potrzebował tego dyplomaty i demagoga. Nie darmo później mawiano, że król bez hetmana nie powinien iść na sejm a hetman bez króla na wojnę.	
C.	Skazany na banicję udał się do Siedmiogrodu i wszedł w służbę Batorego. Zjednał braci dla jego kandydatury i wrócił z nim do kraju. Wydano jednak na niego wyrok śmierci. Król miał rzec: „zdechły pies nie kęsa”. 26 maja 1584 r. złożył głowę pod topór katowski.	
D.	Rektor kolegium jezuickiego w Wilnie. Zwrócił na siebie uwagę Batorego m.in. wydanymi w 1579 r. „Żywotami świętych”, w których świetne pióro złotoustego kaznodziei ze szczególną pasją ukazywało prześladowania katolików w krajach protestanckich.	

[na podstawie:] S. Grzybowski, *Król i kanclerz, Dzieje narodu i państwa polskiego*, Kraków 1988, s.20, 22, 69-71, 16.

Zadanie 12. (3 p.)

Na podstawie przeczytanej lektury *Król i kanclerz, Dzieje narodu i państwa polskiego* S. Grzybowskiego wykonaj poniższe polecenia.

[na podstawie:] S. Grzybowski, *Król i kanclerz, Dzieje narodu i państwa polskiego*,
Kraków 1988, s. 24.

A. Podaj nazwę miasta, które przedstawia powyższy sztych.

.....

B. Podaj imię i nazwisko architekta, który był autorem projektu budowy miasta.

.....

C. W jakim stylu zostało zbudowane przedstawione na sztychu miasto?

1. gotyckim,
2. renesansowym,
3. barokowym,
4. klasycystycznym.

Zadanie 13. (2 p.)

Na podstawie tabeli, przedstawiającej zmiany w liczbie ludności Korony w XVII i XVIII w., wykonaj polecenia.

Dzielnica	Powierzchnia w tys. km. ²	Liczba mieszkańców w milionach w roku			
		1578	1650	1660	1790
Wielkopolska	57,9	1,2	1,5	1,0	1,3
Małopolska	55,9	1,2	1,6	1,4	2,0
Mazowsze	31,8	0,8	0,8	0,5	0,8

Liczba ludności Korony w wiekach XVII – XVIII,

[w:] T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*,
Toruń 2004, s.116.

A. W którym roku liczba ludności wykazała tendencję zniżkową?

.....

B. Podaj nazwę wydarzenia politycznego, które było przyczyną spadku liczby ludności w analizowanych latach.

.....

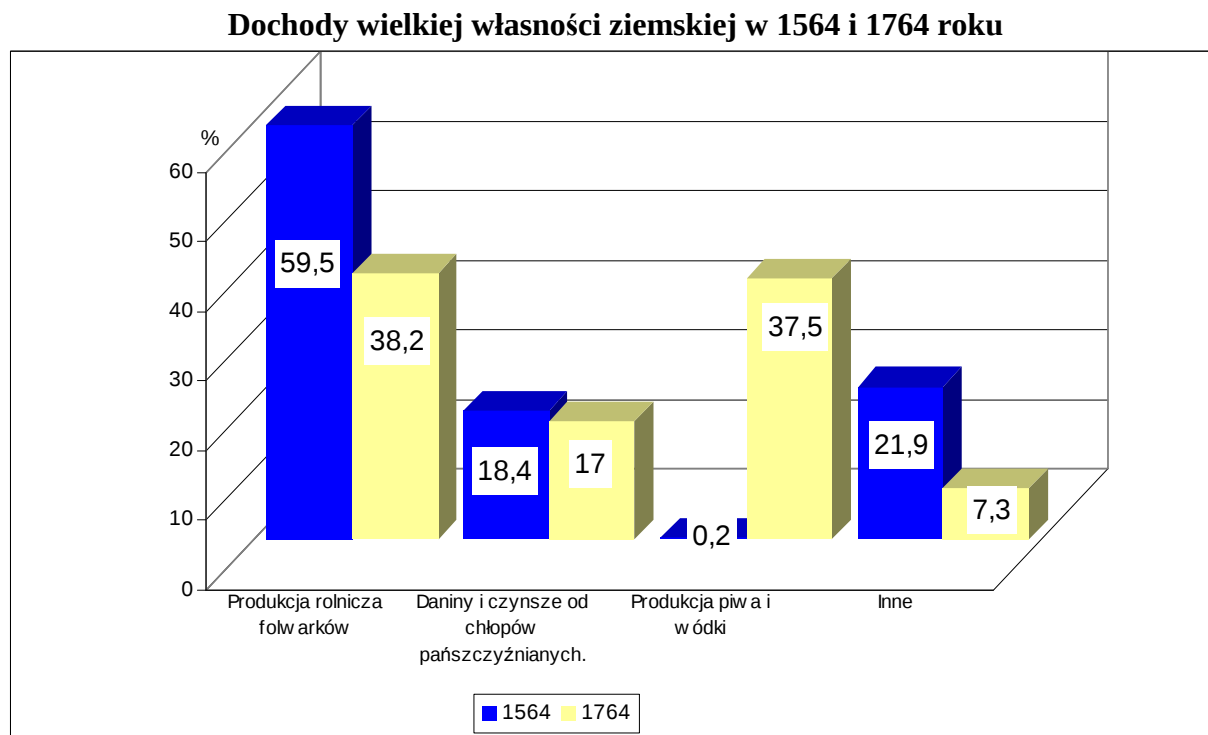
Zadanie 14. (2 p.)

Wśród podanych w tabeli wydarzeń wskaż chronologicznie pierwsze i ostatnie. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – obok ostatniego.

	Wydarzenie	Cyfra
A.	Pokój w Sztumskiej Wsi	
B.	Obrona Jasnej Góry	
C.	Bitwa pod Kircholmem	
D.	Bitwa pod Oliwą	

Zadanie 15. (2 p.)

Na podstawie analizy danych zawartych w poniższym diagramie wykonaj polecenia.

[na podstawie:] T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s.128.

A. Podkreśl nieprawdziwą odpowiedź:

1. Dochody wielkiej własności ziemskiej pochodzące z produkcji rolnej w roku 1764 zmalały w stosunku do 1564 roku o 21,3%.
2. Dochody wielkiej własności ziemskiej pochodzące z danin i czynszów w omawianym okresie wzrosły o 0,6%.
3. Dochody z produkcji i sprzedaży piwa i wódki pomiędzy 1564 rokiem a 1764 rokiem zwiększyły się o 37,3%.
4. Dochody wielkiej własności ziemskiej osiągane w innych dziedzinach działalności gospodarczej w roku 1764 zmalały w stosunku do 1564 roku o 14,6%.

B. Które z poniższych zjawisk odnoszące się do polityki zagranicznej Rzeczypospolitej spowodowało spadek produkcji rolniczej folwarków?

1. Objęcie panowania przez władców elekcyjnych pochodzących z zagranicy.
2. Duża emigracja chłopów na zachód Europy w latach 1564 – 1764.
3. Wojny prowadzone przez Rzeczpospolitą w analizowanym okresie.
4. Ukierunkowanie polityki zagranicznej Rzeczypospolitej w XVI i XVII wieku na współpracę z Rosją, co spowodowało zerwanie więzów z rynkami zachodniej Europy.

Zadanie 16. (2 p.)

Zamieszczone ilustracje przedstawiają budowle pochodzące z różnych epok. Wśród nich znajduje się budowla barokowa i klasycystyczna. Wskaż je, wpisując w wykropkowane miejsca cyfrę 1 pod budowlą barokową i cyfrę 2 pod klasycystyczną.

A.

temple.blog.onet.pl (dostęp: 6.11.2014).

.....

B.

bp.blogspot.com (dostęp: 6. 11.2014).

.....

C.

www.nienacki.art.pl (dostęp: 10.09.2014).

.....

D.

encyklopedia.interia.pl (dostęp: 6.11.2014).

.....

Zadanie 17. (3 p.)

Podaj termin, którego znaczenie zostało opisane w tabeli.

	Opis	Termin
A.	Ustawa wydana w XVII w., w której zezwolono na import towarów do Anglii tylko na statkach angielskich lub należących do kraju z którego towary pochodziły. Ustawa uderzyła przede wszystkim w handel holenderski.	
B.	Na mocy tego pokoju m. in. Francja w XVII w. uzyskała prawo do części Alzacji bez Strasburga, Szwecji przyznano Pomorze Szczecińskie, niepodległość uzyskały Holandia i Szwajcaria. Osłabiał on potęgę Habsburgów.	
C.	Był to najpoważniejszy bunt przeciwko władzy absolutnej Ludwika XIV. Nazwa pochodzi od procy. Początkowo wystąpiło w nim tylko mieszczaństwo Paryża, następnie do walki przyłączyła się również arystokracja.	

Zadanie 18. (3 p.)

Oceń, czy podane informacje są prawdziwe czy fałszywe, wpisując w odpowiednie rubryki tabeli *Prawda* lub *Falsz*.

	Informacja	Prawda/Falsz
A.	Stanisław Konarski w swoim dziele <i>O skutecznym rad sposobie</i> skrytykował zasadę <i>liberum veto</i> .	
B.	Ignacy Krasicki założył Collegium Nobilium, w którym nauczano przyrody i języków nowożytnych.	
C.	Franciszek Bohomolec był jednym z redaktorów Monitora, w którym propagowano idee oświeceniowe.	

Zadanie 19. (3 p.)

Informacje podane pod tabelką, dotyczące reform przeprowadzonych w duchu absolutyzmu oświeceniowego, przyporządkuj odpowiedniemu państwu. Do tabeli wpisz odpowiednie litery.

ROSJA	AUSTRIA	PRUSY

- A. Militarizm czyli podporządkowanie państwa potrzebom armii.
- B. Wprowadzenie nowoczesnego kalendarza i alfabetu grażdanki.
- C. Obarczenie księży zadaniami urzędników państwowych.
- D. Przeprowadzenie reformy obyczajowej (np. zgolenie bród).
- E. Wprowadzenie podatku pogłównego.
- F. Zabór majątków kościelnych w celu zakładania szpitali i przytułków.
- G. Wprowadzenie tabeli rang
- H. Podział kraju na kantony
- I. Wprowadzenie obowiązku szkolnego dla dzieci w wieku od 5. do 12. lat.

Zadanie 20. (4 p.)

Podaj nazwy dokumentów XVIII-wiecznych, z których pochodzą przytoczone w tabeli fragmenty.

	Fragment dokumentu	Nazwa dokumentu
A.	<i>Art. 1. Ludzie rodzą się i żyją wolnymi i równymi wobec prawa. (...) Art. 2. Celem każdego związku politycznego jest zachowanie naturalnych i nieprzedawnionych praw człowieka. Prawami tymi są wolność, własność, bezpieczeństwo i opór przeciwko uciskowi. Art. 3 . Źródłem każdej władzy suwerennej jest Naród. Żadna instytucja ani osoba nie mieć władzy, która by nie pochodziła od narodu. Art. 4. Wolność polega na tym, że można czynić wszystko, co drugiemu nie przynosi szkody (....)</i>	
B.	<i>Uważamy za niezbite i oczywiste prawdy: że ludzie zostali stworzeni równymi sobie; że Stwórca udzielił im pewnych praw niepozbywalnych, w rządzie których na pierwszym miejscu postawić należy prawo do życia, do wolności i do poszukiwania szczęścia; celem zapewnienia sobie tych praw ludzie ustanowili między sobą rządy, których władza wypływa ze zgody rządzonych; ze ilekroć jakakolwiek forma rządu sprzeciwia się celowi, w jakim była ustanowiona, naród ma prawo zmienić ją lub znieść zupełnie i ustanowić rząd nowy.</i>	
C.	<i>1-mo. Ogłosi ludowi, iż podług prawa zostaje pod opieką Rządu Krajowego. 2-do. Że osoba każdego włościanina jest wolna i że mu wolno przenieść się gdzie chce, byleby oświadczył Komisji Porządkowej swego województwa, gdzie się przenosi i byleby długi winne oraz podatki krajowe opłacił. 3-tio. Że lud ma ulżenie w robociznach tak, iż ten który robił dni 5 lub 6 w tygodniu, ma mieć dwa opuszczone w tygodniu....</i>	
D.	<i>Wszelka władza społeczności ludzkiej początek swój bierze z woli narodu. Aby więc całość państw, wolność obywatelską i porządek społeczności w równej wadze na zawsze zostawały, trzy władze rząd narodu polskiego składać powinny i z woli prawa niniejszego na zawsze składać będą, to jest: władza prawodawcza w Stanach zgromadzonych, władza najwyższa wykonawcza w królu i Straży, i władza sądownicza w jurysdykcjach, na ten koniec ustanowionych, lub ustanowić się mających.</i>	

pthlodz.uni.lodz.pl (dostęp: 6.11.2014).

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s.17, 108, 129.

Zadanie 21. (1 p.)

Order ten został ustanowiony po bohaterskiej bitwie wojsk polskich pod Zieleńcami i jest od tego czasu nadawany tym, którzy odznaczyli się na polu walki. Jak brzmi jego nazwa?

zhp.michalin.pl (dostęp: 10.11.2014).

.....